

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

246. An princeps, seu alius Superior laicos sine consensu Clerici possit imponere gabellas super eius bone ex aliqua publica necessitate, vt pestis, &c? Ex part 1. tract. 2. res. 41. aliàs 41.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

secundum ius civile, & canonicum possunt libere contrahere cum laicis quibuscumque, nec illi tenentur soluere gabellam: ergo, si statutum hoc addat, ut dixi, erit contra Ecclesiasticam libertatem. Et sic subdit Laderchius: [Dicat Ecclesia: Tolle statutum, & si emptores tenentur ad gabellam, compelleris minus, ne mihi ius meum auferas, interest enim mea habere emptores immunes.]

7. Tertia, lex, & Magistratus, seu communis prudentum existimatio, in impositione iusti pretij alicuius rei, multas circumstantias, tam intrinsecas, quam extrinsecas considerat, & praecipue onus gabellae, inter illas, respicit. Ita Lessius lib. 2. c. 33. dub. 8. n. 68. & sic, ait Molina tom. 3. tract. 2. disp. 678. num. 6. tota latitudo pretij franci, & alcaualae, est pretium iustum rei: ergo gabella est pars pretij, ut ipsemet Molina asserit etiam in disp. 658. n. 1. in fin. Malder. in 2. 2. tract. 5. c. 6. dub. 5. in fin. Bonac. de contract. disp. 2. q. 9. part. 1. n. 4. Valquez opus de restit. c. 6. §. 2. dub. 9. n. 52. Turrian. tom. 2. in 2. 2. disp. 46. dub. 8. n. 9. qui citat Molinam in alio loco supra non adducto. Molfes, in summa tom. 2. tract. 12. cap. 22. n. 123. Lassarte de decim. vendit. c. 15. n. 19. Paul. de Castr. conf. 433. nu. 2. & alij. Cum igitur gabella sit pars pretij, semper inuoluitur in pretio, nec potest ab illo separari: ergo iustum pretium alicuius rei dicitur, tam pretium francum, quam ipsa gabella. Vnde licet Clerici non soluant vectigal ratione rei vendendae debitum, possunt tamen rem illam vendere pretio ordinario, & non minore: quia in ipso inuoluitur gabella, ut apparet ex Lessio, ubi supra lib. 2. c. 33. dub. 8. n. 68.

8. Haec sunt contrariae sententiae super positam quaestionem, quas conatur concordare Bellet. in disp. quae cler. part. 1. tit. de exemptionib. Clericor. §. 8. num. 2. cum illa celebri distinctione Baldi consil. 31. quam postea amplexi sunt Rolandus Valle lib. 4. consil. 61. n. 18. Riminald. lib. 6. conf. 724. num. 49. & 50. Surdus conf. 127. n. 66. & alij. Aut onus gabellae est annexum contractui, ut si, v. g. ponatur statutum, quod soluatur duo solidi pro quolibet dolio vini, quod emitur, vel venditur, haec gabella immediate respicit contractum, ut esset in casu nostro, & laedit emptorem, & venditorem immunem: nam propter onus gabellae, vel carius, vel vilius emet, seu vendet. Aut onus gabellae adicitur actui separato ab ipso contractu, ut si statutum dicat, quod qui vult exportare dolium vini ex ciuitate, soluatur gabellam; tunc haec gabellae solutio non respicit immediate contractum ipsum, sed actum exportationis, qui nil commune habet cum ipsa Ecclesia, seu immuni. Haec supposita distinctione ait Belletus, primam sententiam negatiuam supra positam, esse amplectendam, quando onus gabellae adicitur actui separato ab ipso contractu: secundam vero sententiam affirmatiuam esse veram, quando onus gabellae est annexum ipsi contractui. Et haec olim, circa praesentem quaestionem in casu proposito, ut dixi, a Senatu Panormitano collegam, pro subleuando labore Theologorum, qui consulendi erant: & quia res visa est difficilis, & periculosa, Senatus non posuit dictam gabellam.

RESOL. CCXLVI.

An Princeps, seu alius Superior laicus sine consensu Cleri possit imponere gabellas super eius bona ex aliqua publica necessitate, ut pestis: &c. Ex part. 1. tract. 2. Ref. 41. alias 40.

Sup. hoc in §. 1. Hae quaestio fuit discussa anno praeterito, quando Illustr. Senatus Panormitanus im-

posuit aliqua vectigalia pro expensis factis, tempore morbi contagiosi, qui ciuitatem hanc miserime afflixit. Et respondi negatiue: quia obligatio totius populi non sufficit ad obligandum Clerum: & cum ageretur de utilitate vtrorumque, necesse erat vtrorumque interuenire consensum. Et ita in terminis resoluit hunc casum Rodriq. in summa, tom. 2. c. 75. nu. 13. Perr. Ledesma in summa, tom. 2. tract. 7. c. 2. concl. 27. fol. m. hi. 205. Ioan. de la Cruz in direct. conscient. part. 1. praecip. 7. q. 7. art. 3. dub. 1. concl. 1. fol. 98. Azorius p. 3. lib. 5. cap. 19. q. 11. & Lopez in instruct. part. 2. cap. 40. agens de peste grassante olim Hispani. Idem docet Syluester verb. immunitas q. 2. Alciatus de consur. tom. 1. disp. 16. lib. 5. c. 6. dub. 15. Saloniis tom. 2. in 2. 2. q. 78. art. 5. conur. 1. Belletus in disp. quae cler. part. 1. tit. 5. §. 2. n. 6. & alij penes ipsos: ubi asserunt, quod quando necessitas publica concernit de directo, & principaliter aequè utilitatem Ecclesiasticorum, & laicorum tunc debent Ecclesiastici contribuere, non tamen ad deliberationem solius populi sed oportet, quod Clerus, & populus simul conueniant, & deliberent: quia, quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari. Et si in tali casu Clerus, sine legitima causa, nollet consentire; possent laici implorare auxilium Superioris Ecclesiastici, ut compelleret Clericos.

2. Sed notandum est, quod in hoc casu non habet locum dispositio c. aduersus de consultatione Romani Pontificis: nam contributio in isto casu non fit solum propter utilitatem publicam, sed ob priuata utilitatem Clericorum; & d. c. aduersus tractat in casu ubi agitur de utilitate publica. Et ita docet Tab. verb. excommunicatio, §. cas. 18. n. 4. Syluester verb. immunitas q. 5. n. 20. Angel. cod. verb. n. 37. Layman in Theolog. mor. lib. 4. tract. 9. c. 6. n. 7. Molina de iustit. tom. 3. disp. 67. n. 5. concl. 3. Megala in part. 3. lib. 2. cap. 17. q. 6. n. 11. & conf. 72. num. 18. Ledesma, Rodriquez, Lopez, & Ioan. de la Cruz, ubi supra. Et secundum haec, quae dicta sunt, intelligendus est Bobadill. in Polit. tom. 1. lib. 2. c. 18. n. 291. ubi ait: [En la lista, de repartimiento; que se è hecha para guardar el pueblo de peste, en lo qual por ser para cosa comun assi a Clerigos, como a legos, deuen contribuir los Ecclesiasticos.] Et idem docet Gaspar de nobilit. Hispan. Gloss. 9. num. 53. cum aliis, quorum opinio admittenda est, praecedentibus iis, quae supra narrata sunt: nam solus populus, vel Princeps, sine conuocatione, & consensu Cleri, hoc minime efficere potest, ut supra probauimus.

RESOL. CCXLVII.

An in casu, quo collecta, seu gabella iuste Clericis imponuntur, possint imponi inconsulto Romano Pontifice? Et an dicta gabella, si excedant octauam partem valoris rei, sint iniustae? Ex p. 1. tra. 2. Ref. 133. alias 132.

t. DE primo dubio huius quaestionis egi supra in resol. 41. & cum aliquibus DD. sententiam affirmatiuam tenui, quibus nunc addo Hippol. de Mariliis in pract. §. aggredior. n. 63. Guilielm. Benedict. in relect. cap. Raynurius, verb. & uxorem, & de off. §. n. 470. Gratian. in discept. for. ens. tom. 2. c. 390. num. 19. Caroc. de locat. p. 4. de collectis, n. 37. & alios adductos per Decian. vol. 2. conf. 51. n. 61. Hi omnes asserunt, in tali casu sufficere consensum Episcopi cum interuentu Cleri: quia tunc necessitas aequè primario respicit utilitatem laicorum, & Clericorum.

2. Non reticebo tamen, quod aliqui hanc opinionem intelligendam esse existimant, quando tanta adesse necessitas, quod sine periculo, aut scandalo ad in-

Summum